

3. Պարենի առկայություն Availability of Food

Աղյուսակ 3.1.

Table 3.1.

Գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերի և բազմամյա տնկարկների տարածություններ, բերքատվություն և համախառն բերք*
Areas, yield and gross production of main agricultural temporary and permanent crops*

	Տարածությունները (հազ. հա) Areas (thousand hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Ցանքային տարածությունը, ընդամենը Sown area, total	304.5	300.0	283.6	286.7	304.2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>որից՝</i> <i>of which</i>															
հացահատիկային և հատիկաբերունկազմի մշակաբույսեր cereals and leguminous crops	172.8	171.6	159.3	157.8	172.2	24.1	22.6	20.7	27.9	26.5	415.4	374.9	326.4	440.7	456.1
<i>որից՝ գորեն</i> <i>of which wheat</i>	93.1	91.9	87.6	77.8	93.7	24.3	22.4	21.2	28.8	26.0	225.7	198.1	183.5	224.1	243.1
կարտոֆիլ potatoes	34.3	32.0	28.4	28.7	31.2	188.7	184.4	170.1	194.3	206.7	648.6	593.6	482.0	557.3	647.2
բանջարանոցային մշակաբույսեր vegetables	24.2	23.9	23.5	25.0	25.2	321.4	327.1	294.2	306.7	325.0	825.3	819.8	707.6	787.1	849.0
բոստանային մշակաբույսեր melons	5.4	6.2	4.5	5.8	5.1	334.5	350.6	296.0	313.8	399.9	182.2	216.1	132.5	180.9	205.1
Պտուղ և հատապտուղ Fruit and berries	36.7	37.0	37.7	37.1	39.3	101.2	104.4	39.2	73.5	97.0	317.8	332.2	128.5	239.4	331.7
Խաղող Grape	16.8	16.5	17.4	16.3	17.4	128.0	144.9	151.5	158.0	151.3	185.8	208.6	222.9	229.6	241.4

** Մյստեղ և հետագայում՝ բերքատվությունը հաշվարկված է հավաքված բերքահավաքի տարածության նկատմամբ:

Here and hereinafter yield has been calculated compared with the area harvested.

Աղյուսակ 3.2.
Table 3.2.

Հացահատիկային և հատիկաբերող բույսերի մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of cereals and leguminous crops, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
ՀՀ ընդամենը Total in RA	172 838	171 633	159 307	157 812	172 206	24.1	22.6	20.7	27.9	26.5	415.4	374.9	326.4	440.7	456.1
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	300	260	133	55	167	32.4	22.3	22.0	34.5	33.0	1.0	0.6	0.3	0.2	0.6
Արագածոտն Aragatsotn	23 141	23 342	23 353	22 615	23 621	19.6	22.0	18.0	26.8	27.7	45.2	51.3	42.1	60.5	65.4
Արարատ Ararat	5 456	5 120	4 880	5 073	5 516	38.6	38.8	35.2	39.9	35.8	21.2	19.9	17.2	20.2	19.7
Արմավիր Armavir	8 153	7 802	6 466	5 947	6 569	37.5	35.2	29.2	33.6	28.9	30.6	27.4	18.9	20.0	18.9
Գեղարքունիք Gegharkunik	42 421	42 089	43 753	42 196	44 538	27.1	26.4	24.9	30.1	27.3	114.8	111.1	108.9	127.2	121.5
Լոռի Lori	11 414	9 905	8 888	8 650	9 690	19.7	16.6	15.8	25.5	22.2	21.8	16.3	14.0	22.1	21.2
Կոտայք Kotayk	12 996	11 835	8 443	9 380	10 936	15.3	15.3	13.7	22.9	17.6	19.8	18.1	11.6	21.5	19.2
Շիրակ Shirak	38 553	39 207	34 413	36 403	39 717	23.5	21.7	23.3	27.0	25.8	90.5	74.7	80.1	98.3	102.2
Սյունիք Syunik	20 390	22 119	18 327	16 606	20 415	22.6	13.9	8.4	23.1	26.3	46.0	30.0	14.6	38.3	53.8
Վայոց ձոր Vayots Dzor	2 576	2 917	2 608	2 577	2 634	15.1	16.4	15.9	23.5	23.1	3.9	4.8	4.1	6.1	6.1
Տավուշ Tavush	7 438	7 037	8 043	8 310	8 403	27.8	29.4	19.8	31.6	33.4	20.6	20.7	14.6	26.3	27.5

Աղյուսակ 3.3.
Table 3.3.

Ցորենի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of wheat, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
ՀՀ ընդամենը Total in RA	93 116	91 884	87 585	77 837	93 710	24.3	22.4	21.2	28.8	26.0	225.7	198.1	183.5	224.1	243.1
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	290	250	123	50	150	32.9	22.3	22.5	34.5	33.0	1.0	0.6	0.3	0.2	0.5
Արագածոտն Aragatsotn	8 684	9 113	8 602	8 858	9 736	22.3	22.7	19.9	26.6	25.5	19.3	20.7	17.1	23.5	24.8
Արարատ Ararat	4 290	4 136	3 895	3 599	4 141	37.0	37.7	33.1	38.6	32.7	15.9	15.6	12.9	13.9	13.5
Արմավիր Armavir	6 469	6 694	5 255	4 067	5 114	34.1	33.5	26.8	33.4	27.7	22.0	22.4	14.1	13.6	14.1
Գեղարքունիք Gegharkunik	18 065	15 949	21 981	16 425	21 699	27.9	27.3	25.3	32.2	27.8	50.4	43.6	55.7	52.9	60.4
Լոռի Lori	8 023	7 231	6 498	5 838	7 309	18.8	16.5	16.4	28.1	22.8	14.7	11.8	10.7	16.4	16.6
Կոտայք Kotayk	7 610	6 907	5 067	5 386	6 133	15.5	14.8	14.2	25.1	17.2	11.6	10.2	7.2	13.5	10.6
Շիրակ Shirak	21 801	21 847	19 081	18 531	21 915	24.2	23.4	25.6	28.9	26.8	52.8	44.4	48.7	53.4	58.5
Սյունիք Syunik	12 924	14 756	11 436	9 629	11 778	23.0	13.9	8.9	24.2	26.0	29.7	19.9	9.8	23.3	30.6
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1 470	1 812	1 516	1 416	1 394	15.5	16.6	16.4	24.6	24.7	2.3	3.0	2.5	3.5	3.5
Տավուշ Tavush	3 490	3 189	4 131	4 038	4 341	17.3	18.5	12.6	24.5	23.7	6.0	5.9	4.5	9.9	10.0

Աղյուսակ 3.4.
Table 3.4.

Կարտոֆիլի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of potato, by marzes and Yerevan city *

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
ՀՀ ընդամենը Total in RA	34 298	31 998	28 362	28 675	31 243	188.7	184.4	170.1	194.3	206.7	648.6	593.6	482.0	557.3	647.2
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	90	95	72	70	93	139.4	146.3	235.1	228.9	225.8	1.3	1.4	1.7	1.6	2.1
Արագածոտն Aragatsotn	1 703	1 568	1 565	1 567	1 569	199.8	218.2	219.0	231.2	243.0	34.0	34.2	34.3	36.2	38.1
Արարատ Ararat	1 037	905	796	802	896	308.5	317.6	303.8	305.5	306.8	32.8	28.9	24.3	24.5	27.5
Արմավիր Armavir	1 875	1 453	1 230	1 320	1 567	335.7	342.5	262.5	323.8	325.8	63.5	53.2	32.3	42.8	52.3
Գեղարքունիք Gegharkunik	15 589	14 742	12 938	13 498	14 524	178.3	172.5	180.1	189.3	203.3	278.0	254.3	233.1	255.5	295.2
Լոռի Lori	4 655	4 543	3 847	3 458	3 712	117.1	121.1	82.7	112.6	146.7	54.5	55.0	31.8	38.9	54.5
Կոտայք Kotayk	841	830	777	703	843	206.1	193.7	180.9	225.5	206.9	17.3	16.1	14.1	15.9	17.5
Շիրակ Shirak	4 590	3 997	3 362	3 667	4 148	228.5	224.5	206.3	248.0	248.4	104.9	89.7	69.3	91.0	103.0
Սյունիք Syunik	1 852	1 803	1 648	1 677	1 703	179.8	179.5	143.5	164.7	174.4	33.3	32.4	23.6	27.6	29.7
Վայոց ձոր Vayots Dzor	214	174	179	182	187	164.4	164.6	165.2	169.9	172.1	3.5	2.9	3.0	3.1	3.2
Տավուշ Tavush	1 852	1 888	1 948	1 731	2 001	137.5	135.0	76.0	116.6	119.7	25.5	25.5	14.5	20.2	24.1

Աղյուսակ 3.5.

Table 3.5.

Բանջարանցային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of vegetable crops, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
ՀՀ ընդամենը Total in RA	24 219	23 914	23 506	25 010	25 211	321.4	327.1	294.2	306.7	325.0	825.3	819.8	707.6	787.1	849.0
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	545	519	306	110	319	148.8	115.4	122.8	141.9	129.8	8.1	6.0	3.7	1.6	4.1
Արագածոտն Aragatsotn	885	802	804	978	978	289.9	315.9	274.7	275.7	320.3	25.7	25.3	22.1	27.0	31.3
Արարատ Ararat	6 021	6 181	6 427	6 826	6 406	401.8	420.4	412.7	412.2	453.1	265.1	266.5	269.0	285.3	305.0
Արմավիր Armavir	8 453	8 502	8 172	8 781	8 790	397.8	391.4	315.2	331.9	361.8	360.0	363.5	270.4	307.0	331.8
Գեղարքունիք Gegharkunik	2 080	1 658	1 670	1 845	2 074	271.7	309.5	308.8	306.1	300.5	56.5	51.3	51.6	56.5	62.3
Լոռի Lori	1 386	1 384	1 311	1 359	1 359	131.1	133.0	97.3	123.5	132.6	18.1	18.4	12.6	16.8	18.0
Կոտայք Kotayk	1 344	1 338	1 193	1 237	1 356	226.3	206.2	176.3	178.2	167.2	30.4	27.6	21.0	22.1	22.8
Շիրակ Shirak	1 212	1 217	1 283	1 523	1 486	238.4	238.6	220.5	254.9	272.8	28.9	29.0	28.3	38.8	40.6
Սյունիք Syunik	929	953	965	972	978	192.2	183.2	156.9	162.3	169.8	17.9	17.5	15.1	15.8	16.6
Վայոց ձոր Vayots Dzor	465	399	432	438	454	135.3	156.8	149.3	152.2	147.0	6.3	6.3	6.5	6.6	6.7
Տավուշ Tavush	899	961	943	941	1 011	92.4	87.1	77.4	102.0	95.7	8.3	8.4	7.3	9.6	9.8

Աղյուսակ 3.6.

Table 3.6.

Բուստանային մշակարույների ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
 Sown areas, average yield and gross production of melons, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
ՀՀ ընդամենը Total in RA	5 446	6 163	4 476	5 764	5 128	334.5	350.6	296.0	313.8	399.9	182.2	216.1	132.5	180.9	205.1
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	12	10	3	7	32	245.8	205.0	223.7	191.0	129.2	0.3	0.2	0.1	0.1	0.4
Արագածոտն Aragatsotn	159	165	178	158	158	377.4	366.8	367.0	365.0	394.9	6.0	6.0	6.5	5.8	6.3
Արարատ Ararat	1 242	1 709	1 404	1 482	1 380	402.4	393.8	378.8	394.5	467.3	50.0	67.3	53.2	58.5	64.5
Արմավիր Armavir	3 917	4 133	2 781	4 016	3 438	316.4	340.0	254.7	284.5	382.1	123.9	140.5	70.8	114.3	131.4
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	7	8	9	9	10	100.0	94.4	22.4	24.6	30	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0
Կոտայք Kotayk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	1	-	0	0	-	60.0	-	0.0	0.0	-	0.0	-	0.0	0.0	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	18	17	18	19	19	172.8	153.4	149.0	159.5	160.5	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
Տավուշ Tavush	90	121	83	73	91	172.4	137.9	191.4	264.2	246.3	1.6	1.7	1.6	1.9	2.2

Աղյուսակ 3.7.
Table 3.7.

Պտղի և հատապտղի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Areas, average yield and gross production of fruit and berries, by marzes and Yerevan city*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
ՀՀ ընդամենը Total in RA	36 748	36 959	37 710	37 149	39 285	101.2	104.4	39.2	73.5	97.0	317.8	332.2	128.5	239.4	331.7
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	1 327	1 328	1 327	1 327	1 327	54.7	38.7	22.3	34.5	42.5	7.2	5.1	2.9	4.6	5.6
Արագածոտն Aragatsotn	4 711	5 176	5 212	4 882	6 486	131.9	130.8	42.7	61.8	120.3	57.5	64.9	21.3	29.0	67.4
Արարատ Ararat	7 209	7 096	7 112	6 972	7 299	141.1	146.6	79.6	116.4	130.8	91.1	92.8	50.9	75.7	86.4
Արմավիր Armavir	7 896	7 622	8 207	8 216	7 729	129.1	174.1	18.0	107.5	142.5	68.8	88.1	9.5	60.3	81.5
Գեղարքունիք Gegharkunik	1 426	1 426	1 426	1 485	1 488	163.6	154.3	154.6	167.3	177.8	22.1	21.0	21.0	23.3	24.8
Լոռի Lori	2 346	2 420	2 433	2 435	2 571	30.5	28.1	4.6	16.7	27.1	6.2	5.9	1.0	3.6	6.3
Կոտայք Kotayk	4 284	4 351	4 476	4 188	4 690	69.3	58.2	18.8	35.7	45.0	26.4	22.2	8.6	13.7	18.6
Շիրակ Shirak	464	450	456	441	494	50.4	78.4	37.8	77.4	134.7	2.2	3.5	1.7	3.4	6.3
Սյունիք Syunik	2 590	2 588	2 587	2 586	2 586	84.8	58.4	12.6	48.2	53.2	20.0	13.8	3.0	11.6	13.0
Վայոց ձոր Vayots Dzor	2 156	2 154	2 124	2 141	2 143	29.6	21.9	14.1	17.6	26.3	5.6	4.1	2.6	3.3	5.0
Տավուշ Tavush	2 339	2 348	2 350	2 476	2 472	53.1	50.1	27.2	48.2	74.9	10.7	10.8	6.0	10.9	16.8

Աղյուսակ 3.8.
Table 3.8.

Խաղողի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Areas, average yield and gross production of grapes, by marzes and Yerevan city*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
ՀՀ ընդամենը Total in RA	16 796	16 480	17 373	16 288	17 415	128.0	144.9	151.5	158.0	151.3	185.8	208.6	222.9	229.6	241.4
<i>այդ թվում՝</i> <i>of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	612	612	612	612	612	68.3	40.8	54.1	65.4	67.0	4.2	2.5	3.3	4.0	4.1
Արագածոտն Aragatsotn	1 934	1 566	1 571	1 148	1 694	53.0	76.5	79.0	107.8	88.0	10.1	11.6	12.0	12.3	14.1
Արարատ Ararat	4 853	4 978	4 992	4 881	5 120	183.6	196.5	203.0	204.2	199.4	81.3	88.2	93.3	94.7	100.3
Արմավիր Armavir	6 486	6 490	7 379	6 863	7 033	165.4	179.3	186.3	183.5	176.2	80.1	91.6	97.5	99.6	103.4
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	-	-	-	1.0	-	-	-	-	20.0	-	-	-	-	0.0
Լոռի Lori	64	64	64	64	64	29.9	19.8	18.9	20.3	25.8	0.2	0.1	0.1	0.1	0.2
Կոտայք Kotayk	393	349	362	290	403	4.7	8.1	10.4	17.2	17.1	0.2	0.3	0.4	0.5	0.5
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	184	184	185	185	185	54.7	56.8	49.0	50.5	62.1	1.0	1.0	0.9	0.9	1.1
Վայոց ձոր Vayots Dzor	925	925	895	889	928	32.5	40.9	47.1	51.0	49.8	2.4	3.0	3.8	4.2	4.4
Տավուշ Tavush	1 345	1 312	1 313	1 356	1 375	48.0	78.4	88.5	98.6	97.2	6.3	10.3	11.6	13.3	13.3

Աղյուսակ 3.9.
Table 3.9.

Մորելիներով և մկնանման կրծողներով վարակված տարածություններ, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հետազոտված հողատեսքերի, 2011թ.
Infected areas by locusts and rodents by marzes, Yerevan city and observed types of land, 2011

hha
hectare

1	2	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		այդ թվում՝ ըստ հողատեսքերի including by types of land														
				վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land						
				ընդա- մենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդա- մենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդա- մենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդա- մենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with				
					մորելի- ներով locusts	մկնա- նման կրծող- ներով rodents		մորելի- ներով locusts	մկնա- նման կրծող- ներով rodents		մորելի- ներով locusts	մկնա- նման կրծող- ներով rodents		մորելի- ներով locusts	մկնա- նման կրծող- ներով rodents			
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19		
ՀՀ ընդամենը Total in RA	155 074	51 108	103 966	70 243	22 490	47 753	23 959	6 470	17 489	30 919	11 451	19 468	21 811	7 298	14 513	8 142	3 399	4 743
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	15 600	3 218	12 382	7 332	1 480	5 852	2 368	480	1 888	2 199	733	1 466	3 227	470	2757	474	55	419
Արարատ Ararat	23 092	8 893	14 199	12 551	5 534	7 017	6 477	1 481	4 996	2 881	1 587	1 294	995	291	704	188	-	188
Արմավիր Armavir	23 248	6 839	16 409	11 737	3 519	8 218	7 025	1 676	5 349	2 129	685	1 444	730	390	340	1 627	569	1 058
Գեղարքունիք Gegharkunik	8 224	2 415	5 809	2 583	1 370	1 213	-	-	-	3 119	860	2 259	2 244	145	2 099	278	40	238
Լոռի Lori	10 212	1 410	8 802	3 457	270	3 187	215	-	215	5 843	765	5 078	370	345	25	327	30	297
Կոտայք Kotayk	20 665	7 695	12 970	10 775	3 060	7 715	4 040	1 500	2 540	5 090	2 765	2 325	760	370	390	-	-	-
Շիրակ Shirak	17 822	6 146	11 676	11 365	3 432	7 933	5	-	5	735	380	355	5 181	1 909	3 272	536	425	111
Սյունիք Syunik	15 356	7 363	7 993	4 740	1 628	3 112	-	-	-	3 977	2 165	1 812	3 889	1 989	1 900	2 750	1581	1 169
Վայոց ձոր Vayots Dzor	9 310	3 809	5 501	2 106	1 120	986	1 612	577	1 035	1 985	595	1 390	2 385	1 048	1 337	1 222	469	753
Տավուշ Tavush	11 545	3 320	8 225	3 597	1 077	2 520	2 217	756	1 461	2 961	916	2 045	2 030	341	1 689	740	230	510

Ծանոթություն՝ Գյուղատնտեսական արտադրանքի արդյունավետությունը մեծապես կախված է բույսերի պաշտպանության միջոցառումներից, որոնց արդյունքների գնահատման ցուցանիշներից են հանդիսանում՝ մորելիների և մկնանման կրծողների զանգվածային բազմացումն ու տարածվածությունը, մկնանման կրծողների բների քանակն ու մորելիների առկայությունն ըստ հողատեսքերի, որոնց վերաբերյալ տվյալները տրամադրում է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը:

Notice: Efficiency of agricultural product mostly depends on the plant protection measures, which are estimated by the indicators such as mass reproduction and occurrence of locusts and rodents, the number of rodents' holes and the availability of locusts by types of land which provided by Ministry Agriculture of RA.

Աղյուսակ 3.10.

Table 3.10.

Սորելիներով և մկնանման կրծողներով վարակված տարածություններ, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հետազոտված հողատեսքերի, 2012թ.

Infected areas by locusts and rodents by marzes, Yerevan city and observed types of land, 2012

ha
hectare

	Ընդամենը տարածք Total area	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		այդ թվում՝ ըստ հողատեսքերի including by types of land														
				վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքեր hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land						
				ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with	ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with	ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with	ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with	ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with	ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with			
					մորելիներով locusts		մկնանման կրծողներով rodents		մորելիներով locusts		մկնանման կրծողներով rodents		մորելիներով locusts		մկնանման կրծողներով rodents	մորելիներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ՀՀ ընդամենը Total in RA	189 088	48 241	140 847	124 880	26 788	98 092	26 199	4 515	21 684	21 573	8 197	13 376	11 250	6 078	5 172	5 186	2 663	2 523
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	23 918	4 720	19 198	16 137	2 030	14 107	3 541	627	2 914	2 596	674	1 922	1 389	1 279	110	255	110	145
Արարատ Ararat	23 999	4 763	19 236	13 595	3 060	10 535	7 263	1 023	6 240	2 428	670	1 758	550	-	550	163	10	153
Արմավիր Armavir	23 338	5 267	18 071	11 515	2 275	9 240	7 249	1 265	5 984	2 415	813	1 602	1 070	280	790	1 089	634	455
Գեղարքունիք Gegharkunik	14 165	3 334	10 831	9 842	1 810	8 032	18	8	10	2 379	850	1 529	1 906	656	1 250	20	10	10
Լոռի Lori	19 549	5 765	13 784	12 745	2 930	9 815	330	120	210	5 834	2 450	3 384	180	165	15	460	100	360
Կոտայք Kotayk	16 545	4 405	12 140	13 548	3 730	9 818	2 317	485	1 832	460	90	370	180	100	80	40	-	40
Շիրակ Shirak	25 309	9 142	16 167	22 875	6 813	16 062	-	-	-	806	701	105	1 298	1 298	-	330	330	-
Սյունիք Syunik	18 197	5 308	12 889	12 509	1 345	11 164	1 038	602	436	1 861	1 239	622	1 723	1 226	497	1 066	896	170
Վայոց ձոր Vayots Dzor	10 391	3 172	7 219	4 160	1 225	2 935	1 255	150	1 105	1 348	425	923	2 177	899	1 278	1 451	473	978
Տավուշ Tavush	13 677	2 365	11 312	7 954	1 570	6 384	3 188	235	2 953	1 446	285	1 161	777	175	602	312	100	212

Աղյուսակ 3.11.

Table 3.11.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2011թ.

Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2011

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit									
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land	
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ՀՀ ընդամենը Total in RA	103 966	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	12 382	193	-	316	-	295	35	774	70	92	-
Արարատ Ararat	14 199	148	-	160	-	155	-	108	-	131	-
Արմավիր Armavir	16 409	207	-	212	-	46	-	-	-	511	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	5 809	210	-	-	-	885	75	733	57	166	-
Լոռի Lori	8 802	130	-	126	-	195	37	-	-	89	-
Կոտայք Kotayk	12 970	202	-	152	-	123	-	71	-	-	-
Շիրակ Shirak	11 676	99	-	-	-	69	-	100	-	-	-
Սյունիք Syunik	7 993	274	-	-	-	485	73	585	64	447	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	5 501	65	-	67	-	78	-	59	-	72	-
Տավուշ Tavush	8 225	83	-	85	-	83	-	83	-	55	-

Աղյուսակ 3.12.
Table 3.12.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2012թ.

Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2012

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit									
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land	
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating
ՀՀ ընդամենը Total in RA	140 847	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	19 198	97	18	98	17	83	-	-	-	41	-
Արարատ Ararat	19 236	23	-	25	-	31	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	18 071	126	14	37	-	18	-	15	-	46	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	10 831	93	11	-	-	54	-	63	-	-	-
Լոռի Lori	13 784	129	18	89	-	109	-	-	-	81	-
Կոտայք Kotayk	12 140	70	9	44	-	67	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	16 167	58	11	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	12 889	135	12	-	-	89	-	96	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	7 219	14	-	23	-	26	-	15	-	13	-
Տավուշ Tavush	11 312	31	-	26	-	37	-	33	-	-	-

Աղյուսակ 3.13.
Table 3.13.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2011թ.¹

Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2011¹

	Մորեխներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with locusts, total, hectare	Հստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % Average effectiveness, %	
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land			
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating		
ՀՀ ընդամենը Total in RA	51108	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	3 218	1-4	-	1-4	-	2-4	-	1-4	-	1-4	-	-	-
Արարատ Ararat	8 893	17-22	2-3	1-6	-	1-5	-	-	-	-	-	-	86-88
Արմավիր Armavir	6 839	1-5	-	1-4	-	5	-	1-4	-	1-5	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	2 415	15-25	-	-	-	17-27	-	2-4	-	3	-	-	-
Լոռի Lori	1 410	1-4	-	-	-	1-4	-	1-5	-	1-3	-	-	-
Վոտայք Kotayk	7 695	1-5	-	1-5	-	1-5	-	4	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	6 146	1-4	-	-	-	9	-	1-8	-	2-8	-	-	-
Սյունիք Syunik	7 363	1	-	2	-	2	-	2-3	-	1-4	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	3 809	2-8	-	2	-	2-7	-	1-6	-	1-3	-	-	-
Տավուշ Tavush	3 320	4-11	-	2	-	2	-	2	-	-	-	-	-

¹ 1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (խոտական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to 7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

Աղյուսակ 3.14.
Table 3.14.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո
ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2012թ.¹

Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2012¹

	Մորեխներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with locusts, total, hectare	Հստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % Average effectiveness, %
		վարելահող arable land		բազմամյա սնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land		
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	
ՀՀ ընդամենը Total in RA	48 241	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	4 720	14-20	2-3	-	-	9-15	1-2	5-8	0-1	4-5	-	85-89
Արարատ Ararat	4 763	1-30	0-3	15-20	1-2	20-25	2-3	17-30	2-3	1-3	-	88-90
Արմավիր Armavir	5 267	2-8	-	6-8	-	5-6	-	7-8	-	8-9	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	3 334	2-3	-	-	-	3-4	-	3-5	-	1-3	-	-
Լոռի Lori	5 765	1-4	-	-	-	2-3	-	3-4	-	1-2	-	-
Կոտայք Kotayk	4 405	17-23	1-2	2-4	-	2-5	-	-	-	-	-	93
Շիրակ Shirak	9 142	17-18	1-2	-	-	1-3	-	1-3	-	-	-	87-88
Սյունիք Syunik	5 308	1-3	-	17-19	1-2	1-5	-	1-6	-	2-4	-	86-90
Վայոց ձոր Vayots Dzor	3 172	21-27	2-3	19-24	2-3	3-7	-	1-6	-	2-5	-	89-91
Տավուշ Tavush	2 365	2-3	-	2-3	-	2-5	-	3-5	-	1-2	-	-

¹ 1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (խոտայական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to 7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

**Ագրոոդերևութաբանական տեղեկատվություն
(2013թ. հուլիս - սեպտեմբեր)**

Հուլիսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմային մոտ՝ դրական և բացասական շեղումներով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը շրջանների մեծ մասում դիտվել է հուլիսի 1-ին. Սյունիքի հովիտներում և Արարատյան դաշտում գրանցվել է +35...+38, Արագածոտնի նախալեռներում՝ +33...+37, Տավուշում՝ +30...+35, Լոռում և Սյունիքի նախալեռներում՝ +28...+32, Շիրակում, Գեղարքունիքում, Կոտայքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում՝ +25...+30 աստիճան: Նվազագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է հուլիսի 31-ին. Լոռում գրանցվել է +4...+8, Շիրակում, Կոտայքում, Գեղարքունիքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում՝ +4...+9, Տավուշում՝ +9...+14, Սյունիքի և Արագածոտնի նախալեռներում՝ +11...+13, Արարատյան դաշտում՝ +12...+17, Սյունիքի հովիտներում՝ +15...+19 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը Շիրակում կազմել է նորմայի 113-199%, Կոտայքում՝ 98-154%, Լոռում՝ 93-150%, Տավուշում՝ 65-134%, Սյունիքում՝ 57-88%, Արարատյան դաշտում՝ 52-91%, Գեղարքունիքում՝ 42-118%, Արագածոտնում՝ 29-87% :

Ամսվա ընթացքում շարունակվել են գյուղատնտեսական մշակաբույսերի աճն ու զարգացումը: Կատարվել են հերթական վեգետացիոն և սնուցող ոռոգումներ, փխրեցում, պայքար վնասատուների և հիվանդությունների դեմ, մշակում թունաքիմիկատներով:

Օգոստոսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայից ցածր 0.5-1 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է օգոստոսի 31-ին. Սյունիքի հովիտներում և Արարատյան դաշտում գրանցվել է +32...+35, Արագածոտնի նախալեռներում՝ +29...+34, Տավուշում՝ +27...+32, Լոռում և Սյունիքի նախալեռներում՝ +25...+28, Շիրակում, Գեղարքունիքում, Կոտայքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում՝ +24...+28 աստիճան: Նվազագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է օգոստոսի 6-ին. Շիրակում, Կոտայքում, Գեղարքունիքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում գրանցվել է +3...+7, Լոռիում՝ +4...+9, Տավուշում՝ +9...+13, Սյունիքի նախալեռներում՝ +12...+13, Արարատյան դաշտում՝ +12...+16, Արագածոտնի նախալեռներում՝ +14...+16, Սյունիքի հովիտներում՝ +15...+18 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը Տավուշում կազմել է նորմայի 83-95%, Լոռում՝ 38-92%, Գեղարքունիքում՝ 36-89%, Շիրակում՝ 33-111%, Սյունիքում՝ 29-100%, Արագածոտնում՝ 29-98%, Կոտայքում՝ 23-74%, Արարատյան դաշտում՝ 19-112% :

Ամսվա ընթացքում շարունակվել են գյուղատնտեսական աշխատանքները, կատարվել են սնուցող և վեգետացիոն ոռոգումներ, խաղողի դաշտում՝ մշակում թունաքիմիկատներով:

Սեպտեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայից բարձր՝ 0.5-1, Սյունիքում՝ 1-2 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է սեպտեմբերի 1-ին. Սյունիքի հովիտներում գրանցվել է +35...+38, Արարատյան դաշտում՝ +34...+36, Սյունիքի նախալեռներում՝ +29...+33, Արագածոտնի նախալեռներում՝ +28...+32, Տավուշում՝ +27...+31, Շիրակում, Գեղարքունիքում, Կոտայքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում՝ +26...+31, Լոռում՝ +23...+27 աստիճան: Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է սեպտեմբերի 27-ին. Շիրակում, Կոտայքում, Գեղարքունիքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում գրանցվել է -2...+3, Լոռում՝ -1...+4, Տավուշում՝ +2...+7, Սյունիքի նախալեռներում՝ +3...+7, Արագածոտնի նախալեռներում, Արարատյան դաշտում և Սյունիքի հովիտներում՝ +8...+12 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը Կոտայքում կազմել է նորմայի 94-127%, Լոռում՝ 90-127%, Շիրակում՝ 83-189%, Տավուշում՝ 64-91%, Սյունիքում՝ 46-127%, Արարատյան դաշտում՝ 44-185%, Գեղարքունիքում՝ 43-120%, Արագածոտնում՝ 41-165% :

Ամսվա ընթացքում շարունակվել են գյուղատնտեսական աշխատանքները, կատարվել են հերթական վեգետացիոն և սնուցող ոռոգումներ: Եղանակային պայմանները նպաստավոր են եղել բերքահավաքի, նախացանքային և ցանքի աշխատանքներն իրականացնելու համար:

**Agro – meteorological information
(July– September 2013)**

In the most regions of Republic the average monthly air temperature in July was over the norm with negative and positive deviation. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 1st of July: in Syunik valleys and Ararat valley it was +35...+38, in sub-mountain regions of Aragatsotn +33...+37, in Tavush +30...+35, in Lori and sub-mountain regions of Syunik +28...+32, in Shirak, Gegharkunik, Kotayk, mountain regions of Aragatsotn and Vayots dzor +25...+30 degrees. The minimal temperature in the most regions of the Republic was observed on 31 of July: in Lori it was +4...+8, in Shirak, Kotayk, Gegharkunik, mountain regions of Aragatsotn and Vayots dzor +4...+9, in Tavush +9...+14, in sub-mountain regions of Syunik and Aragatsotn +11...+13, in Ararat valley +12...+17, in Syunik valleys +15...+19 degrees.

The amount of monthly precipitation made up 113-119% of norm in Shirak, 98-154% in Kotayk, 93-150% in Lori, 65-134% in Tavush, 57-88% in Syunik, 52-91% in Ararat valley, 42-118% in Gegharkunik, 29-87% in Aragatsotn.

During the month the growth and development of agricultural crops were continued. Serial vegetative and nourishing irrigations, fight against pests and diseases, cultivation with pesticides were accomplished.

In the Republic the average monthly air temperature in August was below the norm by 0.5-1 degrees. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 31 of August: in Syunik valleys and Ararat valley it was +32...+35, in sub-mountain regions of Aragatsotn +29...+34, in Tavush +27...+32, in Lori and sub-mountain regions of Syunik +25...+28, in Shirak, Gegharkunik, Kotayk, mountain regions of Aragatsotn and Vayots dzor +24...+28 degrees. The minimal temperature in the most regions of the Republic was observed on 6 of August: in Shirak, Kotayk, Gegharkunik, mountain regions of Aragatsotn and Vayots dzor it was +3...+7, in Lori +4...+9, in Tavush +9...+13, in sub-mountain regions of Syunik +12...+13, in Ararat valley +12...+16, in sub-mountain regions of Aragatsotn +14...+16, in Syunik valleys +15...+18 degrees.

The amount of monthly precipitation made up 83-95% of norm in Tavush, 38-92 % in Lori, 36-89% in Gegharkunik, 33-111% in Shirak, 29-100% in Syunik, 29-98% in Aragatsotn, 23-74% in Kotayk, 19-112% in Ararat valley.

During the month the agricultural works were continued, vegetative and nourishing irrigations, cultivation with pesticides in grape fields were accomplished.

In the Republic the average monthly air temperature in September was over the norm by 0.5-1, in Syunik by 1-2 degrees. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 1st of September: in Syunik valleys it was +35...+38, in Ararat valley +34...+36, in sub-mountain regions of Syunik +29...+33, in sub-mountain regions of Aragatsotn +28...+32, in Tavush +27...+31, in Shirak, Gegharkunik, Kotayk, in mountain regions of Aragatsotn and Vayots dzor +26...+31, in Lori +23...+27 degrees. The minimal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 27 of September: in Shirak, Kotayk, Gegharkunik, mountain regions of Aragatsotn and Vayots dzor it was -2...+3, in Lori -1...+4, in Tavush +2...+7, in sub-mountain regions of Syunik +3...+7, in sub-mountain regions of Aragatsotn, Ararat valley and Syunik valleys +8...+12 degrees.

The amount of monthly precipitation made up 94-127% of norm in Kotayk, 90-127% in Lori, 83-189% in Shirak, 64-91% in Tavush, 46-127% in Syunik, 44-185% in Ararat valley, 43-120% in Gegharkunik, 41-165% in Aragatsotn.

During the month agricultural works were continued, serial vegetative and nourishing irrigations were accomplished. The weather conditions were favourable for harvesting and for actualizing sowing and pre-sowing works.

Աղյուսակ 3.15.
Table 3.15.

Խոշոր եղջերավոր անասունների գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of cattle as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2010	2011	2012	2013
ՀՀ ընդամենը Total in RA	570 633	571 357	599 243	661 003
<i>այդ թվում՝</i> <i>of which</i>				
ք. Երևան Yerevan	2 259	1 691	2 523	2 673
Արագածոտն Aragatsotn	70 157	70 781	75 702	85 161
Արարատ Ararat	41 171	41 204	41 434	44 225
Արմավիր Armavir	41 538	42 103	47 730	54 984
Գեղարքունիք Gegharkunik	101 910	95 880	98 486	112 265
Լոռի Lori	69 040	69 665	74 267	81 540
Կոտայք Kotayk	48 305	52 055	54 247	59 455
Շիրակ Shirak	95 934	96 717	99 683	105 729
Սյունիք Syunik	50 659	51 201	52 508	56 273
Վայոց ձոր Vayots Dzor	15 909	16 305	18 527	22 738
Տավուշ Tavush	33 751	33 755	34 136	35 960

Աղյուսակ 3.16.
Table 3.16.

Կովերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *
Number of cows as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2010	2011	2012	2013
ՀՀ ընդամենը Total in RA	273 854	272 572	283 349	303 277
<i>այդ թվում՝</i> <i>of which</i>				
ք. Երևան Yerevan	1 323	1 124	1 146	1 166
Արագածոտն Aragatsotn	33 773	34 074	36 920	40 326
Արարատ Ararat	16 940	15 676	16 482	17 321
Արմավիր Armavir	16 498	16 518	18 212	19 972
Գեղարքունիք Gegharkunik	50 617	51 871	52 035	54 271
Լոռի Lori	35 138	33 648	36 143	39 127
Կոտայք Kotayk	24 164	24 614	26 004	27 434
Շիրակ Shirak	46 100	45 540	45 916	50 152
Սյունիք Syunik	25 265	25 313	25 727	26 742
Վայոց ձոր Vayots Dzor	7 716	7 863	8 326	9 576
Տավուշ Tavush	16 320	16 331	16 438	17 190

Աղյուսակ 3.17.
Table 3.17.

Խոզերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of pigs as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
Head

	2010		2011		2012		2013	
	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր of which sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր of which sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր of which sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր of which sows
ՀՀ ընդամենը Total in RA	112 608	23 589	114 777	20 677	108 088	23 062	145 044	31 324
<i>այդ թվում՝ of which</i>								
ք. Երևան Yerevan	5 621	567	7 298	443	5 361	413	6 171	411
Արագածոտն Aragatsotn	9 557	2 348	10 519	2 203	9 513	4 414	10 513	4 942
Արարատ Ararat	15 279	3 142	12 473	2 747	12 032	2 784	18 120	4 015
Արմավիր Armavir	15 913	3 375	15 562	3 447	12 402	3 014	20 683	4 818
Գեղարքունիք Gegharkunik	8 416	2 359	8 541	1 863	7 973	1 682	11 912	2 606
Լոռի Lori	9 525	2 445	8 509	1 635	7 446	1 919	13 701	3 239
Կոտայք Kotayk	12 707	2 120	15 109	2 208	14 588	2 060	19 213	3 128
Շիրակ Shirak	14 528	3 058	13 517	2 814	15 272	2 806	15 703	3 296
Սյունիք Syunik	6 321	1 476	7 613	1 478	7 751	1 444	10 586	1 971
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1 393	297	1 940	352	1 404	342	1 921	349
Տավուշ Tavush	13 348	2 402	13 696	1 487	14 346	2 184	16 521	2 549

Աղյուսակ 3.18.
Table 3.18.

Ոչխարների և այծերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of sheep and goats as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2010					2011					2012					2013				
	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total				Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total				Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total				Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	այդ թվում՝ including			
		ոչխար- ների sheep	որից՝ մաքի- ների of which ewes	այծեր goats	որից՝ մայր այծեր of which nanny goats		ոչխար- ներ sheep	որից՝ մաքի- ների of which ewes	այծեր goats	որից՝ մայր այծեր of which nanny goats		ոչխար- ների sheep	որից՝ մաքի- ների of which ewes	այծեր goats	որից՝ մայր այծեր of which nanny goats		ոչխար- ների sheep	որից՝ մաքի- ների of which ewes	այծեր goats	որից՝ մայր այծեր of which nanny goats
ՀՀ ընդամենը Total in RA	511 029	481 342	345 106	29 687	22 567	532 515	503 624	341 691	28 891	21 971	590 214	561 634	389 928	28 580	22 364	674 731	645 711	454 305	29 020	21 403
<i>այդ թվում՝ of which</i>																				
ք. Երևան Yerevan	1 510	1 497	455	13	10	2 164	2 159	1 017	5	5	1 865	1 865	898 ⁰	-	-	1 984	1 984	872	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	71 387	68 015	55 648	3 372	2 732	73 516	70 043	52 073	3 473	2 631	82 158	78 956	59 965	3 202	2 279	95 914	92 406	64 419	3 508	2 594
Արարատ Ararat	65 874	62 503	43 908	3 371	2 663	66 129	62 911	47 815	3 218	2 467	70 483	67 549	50 568	2 934	2 160	81 369	78 125	57 194	3 244	2 357
Արմավիր Armavir	58 858	58 381	42 916	477	299	61 341	60 892	45 050	449	300	71 033	70 406	51 242	627	454	92 485	91 897	65 131	588	307
Գեղարքունիք Gegharkunik	85 242	81 692	58 644	3 550	2 635	90 822	87 456	57 799	3 366	2 398	91 680	88 731	60 826	2 949	2 214	101 388	98 666	68 653	2 722	1 902
Լոռի Lori	28 515	26 524	19 340	1 991	1 349	28 747	26 943	4 504	1 804	1 404	28 746	26 740	18 199	2 006	1 551	32 190	30 101	21 417	2 089	1 588
Կոտայք Kotayk	35 192	31 530	24 098	3 662	2 894	35 788	32 414	23 063	3 374	2 837	40 979	37 730	27 816	3 249	2 545	44 247	41 111	32 754	3 136	2 579
Շիրակ Shirak	68 366	65 723	43 547	2 643	1 805	69 141	66 489	48 119	2 652	1 895	82 310	79 315	50 912	2 995	1 927	86 484	83 795	59 538	2 689	1 896
Սյունիք Syunik	64 964	62 112	39 651	2 852	2 103	73 186	70 309	45 810	2 877	1 963	86 284	82 848	51 792	3 436	2 409	101 559	98 094	62 786	3 465	2 370
Վայոց ձոր Vayots Dzor	16 966	10 921	8 374	6 045	4 832	17 107	11 072	9 195	6 035	5 134	19 530	14 013	9 826	5 517	4 772	21 377	15 422	12 272	5 955	4 587
Տավուշ Tavush	14 155	12 444	8 525	1 711	1 245	14 574	12 936	7 246	1 638	937	15 146	13 481	8 782	1 665	1 155	15 734	14 110	9 269	1 624	1 223

Աղյուսակ 3.19.
Table 3.19.

Թռչունների գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of poultry as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2010		2011		2012		2013	
	Թռչուններ, ընդամենը Poultry ¹ , total	որից՝ ավան հավեր of which hens	Թռչուններ, ընդամենը Poultry ¹ , total	որից՝ ավան հավեր of which hens	Թռչուններ, ընդամենը Poultry ¹ , total	որից՝ ավան հավեր of which hens	Թռչուններ, ընդամենը Poultry ¹ , total	որից՝ ավան հավեր of which hens
ՀՀ ընդամենը Total in RA	4 134 638	2 649 733	3 462 529	2 305 410	4 023 482	2 509 157	4 050 001	2 689 025
<i>այդ թվում՝ of which</i>								
ք. Երևան Yerevan	187 149	152 822	212 222	156 975	189 661	130 873	195 088	159 251
Արագածոտն Aragatsotn	362 180	229 219	292 153	203 735	288 113	200 674	324 755	302 469
Արարատ Ararat	306 121	250 176	257 782	190 733	289 612	215 294	326 580	256 611
Արմավիր Armavir	871 273	496 281	816 360	453 233	1 113 671	597 092	1 516 965	815 885
Գեղարքունիք Gegharkunik	356 387	258 046	219 858	165 310	256 565	195 386	317 982	261 685
Լոռի Lori	195 024	125 987	197 828	140 782	182 088	142 436	160 350	115 702
Կոտայք Kotayk	1 028 429	687 918	894 633	588 397	1 071 316	595 195	582 409	328 336
Շիրակ Shirak	257 158	130 503	217 226	155 232	213 152	151 640	206 439	166 221
Սյունիք Syunik	218 772	97 282	110 823	84 527	142 690	87 472	153 454	96 403
Վայոց ձոր Vayots Dzor	108 899	92 899	52 059	45 066	82 434	59 333	67 572	50 303
Տավուշ Tavush	243 246	128 600	191 585	121 420	194 180	133 762	198 407	136 159

¹ Ցուցանիշը ներառում է հավերի, աքլորների, հնդկահավերի, բադերի, սագերի և այլ ընտանի թռչունների վերաբերյալ տվյալները:
The indicator includes the data on hens, cocks, turkeys, ducks, geese and other poultry.

Աղյուսակ 3.20.
Table 3.20.

Անասունների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2011թ.¹
Livestock by infectious diseases in marzes and Yerevan city, 2011¹

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	այդ թվում՝ ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի of which by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharkunik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր անասուններ Cattle												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	1 300	57	375	131	195	100	21	155	154	109	3	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	881	-	421	126	125	52	30	52	20	23	32	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ Ըստ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության տվյալների:
According to the Ministry of Agriculture data.

Աղյուսակ 3.20.-ի շարունակություն
Table 3.20. continuation

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	այդ թվում՝ ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի of which by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharku nik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոզեր Pigs												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ժանտախտ plague	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարձաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Չիեր Horses												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարձաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.21.
Table 3.21.

Անասունների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2012թ. ¹
Livestock by infectious diseases in marzes and Yerevan city, 2012¹

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	այդ թվում՝ ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի of which by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharkunik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր անասուններ Cattle												
սիբիրախտ anthrax	17	-	-	-	-	17	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	1 605	30	535	70	390	172	40	100	107	141	16	4
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	1 170	-	432	220	179	115	2	37	71	24	90	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ Ըստ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության տվյալների:
According to the Ministry of Agriculture data.

Աղյուսակ 3.21.-ի շարունակություն
Table 3.21. continuation

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	այդ թվում՝ ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի of which by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharku nik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոզեր Pigs												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ժանտախտ plague	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Չիեր Horses												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.22.
Table 3.22

Կենդանական ծագման գյուղատնտեսական մթերքի արտադրություն,
ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի
Livestock production by marzes and Yerevan city

	Իրացվել է անասուն և թռչուն սպանողի համար (կենդանի քաշով, հազ. տոննա ¹) Livestock and poultry were sold for slaughter (live weight thousand tons ¹)							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013		
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	125.9	126.2	124.3	127.9	130.3	13.6	19.2	26.0
ք. Երևան Yerevan	0.7	0.5	0.5	0.6	0.8	0.2	0.3	0.4
Արագածոտն Aragatsotn	13.7	14.0	14.4	14.7	14.7	1.2	2.0	2.7
Արարատ Ararat	11.1	8.5	8.0	8.3	8.7	0.8	1.3	1.7
Արմավիր Armavir	11.9	9.7	10.0	10.3	11.0	2.1	2.1	3.0
Գեղարքունիք Gegharkunik	19.7	21.7	21.5	21.8	21.8	1.8	3.1	4.1
Լոռի Lori	12.5	14.8	14.6	15.0	15.1	1.0	2.3	2.9
Կոտայք Kotayk	15.6	13.1	12.1	12.6	12.9	1.8	1.7	2.6
Շիրակ Shirak	17.2	19.4	19.8	20.0	20.0	1.8	2.9	3.8
Սյունիք Syunik	9.7	11.6	11.1	11.8	12.0	1.4	1.8	2.3
Վայոց ձոր Vayots Dzor	4.4	5.3	4.7	4.8	5.0	0.6	0.6	1.0
Տավուշ Tavush	9.4	7.6	7.6	8.0	8.3	0.9	1.1	1.5
	Կաթ (հազ.տոննա) Milk (thousand tons)							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013		
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	661.9	615.7	600.9	601.5	618.2	146.5	239.8	177.8
ք. Երևան Yerevan	3.6	2.1	2.3	2.0	2.2	0.4	0.9	0.8
Արագածոտն Aragatsotn	76.4	77.1	74.1	74.8	76.5	17.2	29.3	21.8
Արարատ Ararat	49.5	41.0	38.1	36.5	38.2	8.7	14.9	11.0
Արմավիր Armavir	42.8	39.8	36.1	36.1	37.4	9.3	14.7	10.9
Գեղարքունիք Gegharkunik	117.5	116.4	112.4	114.5	116.3	25.7	45.4	32.4
Լոռի Lori	77.8	77.8	77.1	76.2	77.7	17.0	29.9	22.6

¹ Ներառյալ ներքին սպառումը:
Including the internal consumption.

Աղյուսակ 3.22.-ի շարունակություն
Table 3.22. continuation

	2008	2009	2010	2011	2012	2013		
						I եռ./qtr	II եռ./qtr	III եռ./qtr
Կոտայք Kotayk	68.1	54.6	51.3	51.8	53.5	13.1	20.6	16.0
Շիրակ Shirak	98.9	97.5	99.0	98.8	101.5	24.8	38.9	28.9
Սյունիք Syunik	56.4	59.7	55.8	55.9	57.2	14.7	22.2	16.4
Վայոց ձոր Vayots Dzor	25.0	17.3	19.9	20.0	21.1	6.5	8.6	6.5
Տավուշ Tavush	45.9	32.4	34.8	34.9	36.6	9.1	14.4	10.5
	Չու (մլն.հատ) Eggs (million pieces)							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013		
						I եռ./qtr	II եռ./qtr	III եռ./qtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	576.1	630.1	702.2	633.6	658.1	107.7	266.4	153.1
ք. Երևան Yerevan	34.0	32.0	33.5	27.9	35.6	7.8	8.3	6.9
Արագածոտն Aragatsotn	29.1	47.1	70.4	59.7	61.7	10.0	24.0	15.1
Արարատ Ararat	45.4	56.3	76.7	55.0	55.0	4.5	28.9	14.1
Արմավիր Armavir	84.0	92.4	126.3	135.5	140.1	28.0	45.9	31.9
Գեղարքունիք Gegharkunik	73.1	60.5	68.3	56.6	57.1	7.4	29.3	16.2
Լոռի Lori	30.4	34.4	39.7	47.3	47.3	5.1	23.4	11.4
Կոտայք Kotayk	165.7	181.4	156.4	125.7	132.1	26.8	41.7	27.7
Շիրակ Shirak	42.2	41.9	40.3	39.7	40.9	5.8	20.3	9.8
Սյունիք Syunik	20.9	24.8	28.2	26.9	27.2	3.4	13.9	6.3
Վայոց ձոր Vayots Dzor	13.9	15.0	17.6	17.5	18.2	2.7	8.9	3.5
Տավուշ Tavush	37.4	44.3	44.8	41.8	42.9	6.2	21.8	10.2

Աղյուսակ 3.23.
Table 3.23.

Պարենամթերքի ներմուծում
Import of food products

տոննա
tons

	2008	2009	2010	2011	2012	2013		
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr
Ցորեն Wheat	297 735.5	374 919.8	344 660.4	356 038.3	477 681.2	46 492.8	16 103.3	139 120.5
Ալյուր Flour	20 407.7	4 157.7	782.4	11 769.9	1 285.8	156.0	94.0	301.5
Բրինձ Rice	16 074.3	11 071.0	12 546.1	10 425.0	10 413.1	4 300.9	2 347.5	1 165.8
Մակարոնեղեն Macaroni	3 499.6	3 287.1	3 521.5	4 129.0	4 315.4	849.0	1 430.3	1 259.5
Շաքար Sugar	97 678.9	64 817.9	58 159.6	4 316.8	3 624.0	1 085.5	1 463.3 ^o	1 369.3
Բուսական յուղ Vegetable oil	22 643.7	22 416.0	23 223.9	23 762.5	26 573.0	9 264.3	4 666.8	4 611.1
Չու Eggs	98.5	15.4	259.1	1 983.2	27.1	23.3	68.6	174.8
Թռչնի միս Poultry	38 284.7	28 144.6	36 434.2	38 971.0	33 634.7	6 376.3	10 592.4	6 438.2
Տավարի միս Beef	15 366.9	10 822.2	6 078.1	10 115.5	8 335.8	1 395.0	819.5	1 332.4
Խոզի միս Pork	7 542.5	5 130.7	4 608.8	5 081.6	8 261.5	1 365.2	2 584.2	2 970.5
Կաթ (բոլոր տեսակները) Milk (all types)	3 494.0	4 167.7	3 636.1	3 507.2	3 066.5	873.4	726.7	581.0
Կարագ Butter	4 581.3	1 782.8	3 058.5	4 540.2	4 907.4	1 231.7	1 219.8	1 049.7
Պանիր Cheese	760.0	569.1	725.8	1 019.2	1 056.2	271.4	203.0	323.3
Բանջարեղեն Vegetables	17 267.9	14 651.3	20 959.4	28 781.5	20 043.6	5 300.4	6 802.3	2 330.3
<i>որից՝ կարտոֆիլ</i> <i>of which potatoes</i>	4 280.5	857.3	1 577.9	9 365.0	5 099.4	70.2	2 119.7	15.8
Միրգ (ներառյալ՝ ընկուզապտուղներ) Fruit (including nuts)	27 125.9	24 641.1	32 081.0	33 577.7	29 145.3	7 455.7	7 033.2	2 870.0
<i>որից՝ խաղող</i> <i>of which grapes</i>	456.2	959.6	958.1	857.3	1 108.0	98.1	10.4	68.3
բոստանային մշակաբույսեր melons	554.0	142.1	449.1	434.1	347.4	4.1	320.9	12.8

Աղյուսակ 3.24.
Table 3.24.

Պարենամթերքի արտահանում
Export of food products

տոննա
tons

	2008	2009	2010	2011	2012	2013		
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr
Կոնյակ Cognac	27 643.4	16 985.1	20 563.2	25 313.9	31 633.7	5 982.0	6 787.3	8 657.9
Գինի Wine	851.0	909.9	1 639.3	1 285.4	2 071.4	443.6	608.9	644.6
Հանքային ջուր Mineral water	14 448.6	7 561.6	12 771.1	13 294.5	15 614.1	3 390.7	6 457.7	3 028.6
Միրգ (ներառյալ՝ ընկու- զապտուղներ) Fruit (including nuts)	12 246.4	17 081.0	9 046.2	15 053.0	27 323.8	1 862.5	11 909.0	15 766.1
<i>որից՝ խաղող</i> <i>of which grapes</i>	2 871.9	3 743.8	6 262.9	6 351.3	10 169.6	1 259.9	40.1	1 609.8
Պանիր Cheese	473.8	336.9	496.4	439.8	903.6	81.7	319.2	726.5
Չու Eggs	170.9	239.8	154.9	0.0	1.7	0.0	0.0	0.0

Աղյուսակ 3.25.
Table 3.25.

Մարդասիրական օգնություն
Humanitarian assistance

տոննա
tons

	2008	2009	2010	2011	2012	2013		
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr
Կենդանի կենդանիներ և կենդա- նական ծագման արտադրանք Live cattle and products of animal origin	4.9	5.9	1.6	0.4	0.0	0.0	0.0	8.1
Բուսական ծագման արտադրանք Vegetable products	2 090.1	49.2	5 048.1	1 072.6	185.5	64.3	128.0	4.0
Կենդանական և բուսական ծագման յուղեր ու ճարպեր Animal and vegetable oils	7.4	3.7	1 003.7	50.4	125.6	44.6	20.2	0.0
Պատրաստի սննդի արտադրանք Production of ready food	1 066.8	140.2	107.8	207.7	235.5	104.6	80.9	81.9

Աղյուսակ 3.26.
Table 3.26.
հազ.տոննա
thousand tons

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2010թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2010

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	261.5	183.5	365.5	810.5	430.5	61.1	8.0	21.9	1.1	4.4	283.5	810.5	33.5	142.0	389.1	1 076.5
Տարեկան Rye	0.7	0.3	0.2	1.2	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.5	1.2	60.0	0.2	0.6	2.0
Գարի Barley	53.5	118.6	37.3	209.4	48.4	86.4	12.0	13.5	0.4	0.0	48.7	209.4	76.3	16.0	43.7	145.2
Վարսակ Oats	0.6	2.6	0.3	3.5	0.0	2.3	0.0	0.2	0.0	0.0	1.0	3.5	89.7	0.0	0.0	0.0
Եգիպտացորեն Maize	11.1	12.8	48.6	72.5	48.1	9.4	4.7	0.1	0.0	0.0	10.2	72.5	20.8	15.9	43.5	147.8
Բրինձ Rice	17.9	0.0	12.6	30.5	18.2	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	12.2	30.5	0.0	6.0	16.4	59.2
Այլ հատիկավորներ Other cereals	3.4	4.2	2.5	10.1	6.6	0.3	0.4	0.9	0.0	0.0	1.9	10.1	62.7	2.2	6.0	20.3
Կարտոֆիլ Potatoes	494.1	482.0	3.2	979.3	141.1	250.7	79.3	113.4	4.4	0.0	390.4	979.3	100.2	46.5	127.5	95.6
Բանջարեղեն Vegetables	439.0	840.1	22.6	1 301.7	881.5	15.8	27.2	0.8	7.9	0.0	368.5	1 301.7	98.3	290.8	796.7	244.6
որից՝ լոլիկ of which tomato	121.0	251.9	0.7	373.6	251.5	0.8	6.9	0.0	2.3	0.0	112.1	373.6	100.6	83.0	227.3	40.9
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	75.2	128.5	40.6	244.3	179.7	0.0	15.4	0.0	8.0	0.0	41.2	244.3	79.8	59.3	162.4	141.5
Հատիկաբանեղենային մշակաբույսեր Leguminous crops	3.3	4.5	6.3	14.1	10.5	0.0	0.5	0.2	0.0	0.0	2.9	14.1	41.7	3.5	9.5	30.1
Բուսական յուղ Vegetable oil	1.9	1.0	23.6	26.5	24.1	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	2.0	26.5	4.1	7.9	21.8	192.6
Շաքար Sugar	11.2	32.5	61.2	104.9	80.5	0.0	1.6	0.0	2.9	0.0	19.9	104.9	35.8	26.6	72.7	127.3
Չու Eggs	0.4	38.6	0.5	39.5	36.1	0.0	1.0	1.8	0.2	0.0	0.4	39.5	99.2	11.9	32.6	17.3

¹ Առանց <<ՀՀ մարտային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաբանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.26.-ի շարունակություն
Table 3.26. continuation

	Պահուստ-ներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Կաթ Milk	145.4	600.9	94.3	840.6	692.1	60.1	6.6	0.0	4.5	0.0	77.3	840.6	87.0	228.3	625.5	250.2
Տավարի միս Beef	0.4	48.0	8.7	57.1	55.7	0.0	0.8	0.0	0.3	0.0	0.3	57.1	85.1	18.4	50.3	90.6
Խոզի միս Pork	0.1	7.9	11.4	19.4	19.0	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.1	19.4	41.1	6.3	17.2	36.1
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.1	8.2	0.0	8.3	8.2	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	8.3	100.0	2.7	7.4	11.9
Թռչնի միս Poultry	0.2	5.4	38.3	43.9	43.6	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.2	43.9	12.4	14.4	39.4	42.2
Զուկ Fish	1.3	5.6	2.8	9.7	6.1	0.0	1.0	0.0	1.4	0.0	1.2	9.7	80.0	2.0	5.5	6.8 ^o
Խաղող Grapes	12.7	222.9	3.8	239.4	17.3	0.0	10.4	0.0	6.3	199.4	6.0	239.4	101.1	5.7	15.6	10.7
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																2 748.5

¹ Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.27.
Table 3.27.

հազ. տոննա
thousand tons

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2011թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2011

	Պահուստ-ներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Մենդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Մերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	283.5	224.1	392.0	899.6	443.5	64.5	8.8	19.5	2.7	5.0	355.6	899.6	36.5	151.5	415.0	1 114.4
Տարեկան Rye	0.5	1.3	0.2	2.0	1.3	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.6	2.0	86.7	0.4	1.2	3.9
Գարի Barley	48.7	178.2	23.5	250.4	41.3	124.0	14.7	14.9	0.6	0.0	54.9	250.4	88.6	14.1	38.7	128.3
Վարսակ Oats	1.0	3.3	0.4	4.7	0.4	2.9	0.1	0.3	0.0	0.0	1.0	4.7	89.2	0.1	0.4	1.4
Եգիպտացորեն Maize	10.2	19.1	53.0	82.3	52.2	13.3	5.3	0.1	0.0	0.0	11.4	82.3	26.5	17.8	48.9	166.1
Բրինձ Rice	12.2	0.0	10.4	22.6	16.8	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	5.7	22.6	0.0	5.7	15.7	56.6
Այլ հատիկավորներ Other cereals	1.9	9.5	3.5	14.9	9.8	0.5	0.6	0.9	0.0	0.0	3.1	14.9	73.1	3.3	9.2	31.2
Կարտոֆիլ Potatoes	390.4	557.3	11.0	958.7	128.6	173.3	66.3	114.7	0.9	0.0	474.9	958.7	98.2	43.9	120.3	90.3
Բանջարեղեն Vegetables	368.5	968.0	25.8	1 362.3	892.4	18.3	30.6	0.9	8.5	0.0	411.6	1 362.3	98.2	304.8	835.1	256.6
որից՝ լոլիկ of which tomato	112.1	275.5	0.6	388.2	257.0	0.8	7.5	0.0	3.6	0.0	119.3	388.2	101.1	87.8	240.5	43.3
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	41.2	239.4	42.5	323.1	226.2	0.0	20.6	0.0	16.0	0.0	60.3	323.1	90.0	77.3	211.7	167.0
Հատիկաբերեղենային մշակաբույսեր Leguminous crops	2.9	5.2	5.8	13.9	10.0	0.0	0.5	0.2	0.0	0.0	3.2	13.9	47.3	3.4	9.4	29.8
Բուսական յուղ Vegetable oil	2.0	0.7	24.3	27.0	24.6	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	2.0	27.0	2.8	8.4	23.0	203.5
Շաքար Sugar	19.9	72.2	7.5	99.6	78.4	0.0	1.5	0.0	4.5	0.0	15.2	99.6	96.0	26.8	73.4	128.4
Չու Eggs	0.4	34.9	2.2	37.5	34.5	0.0	0.9	1.7	0.0	0.0	0.4	37.5	94.1	11.8	32.3	17.1

¹ Առանց «ՀՀ մաքսային օրենսգրքով» թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.27.-ի շարունակություն
Table 3.27. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption			
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day	
Կաթ Milk	77.3	601.5	128.8	807.6	675.0	60.2	8.3	0.0	4.3	0.0	59.8	807.6	82.9	230.6	631.7	252.7	
Տավարի միս Beef	0.3	48.2	13.4	61.9	60.8	0.0	0.8	0.0	0.1	0.0	0.2	61.9	78.4	20.8	56.9	102.4	
Խոզի միս Pork	0.1	9.4	12.4	21.9	21.5	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.1	21.9	43.3	7.3	20.1	42.3	
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.0	8.4	0.0	8.4	8.3	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	8.4	100.0	2.8	7.8	12.4	
Թռչնի միս Poultry	0.2	5.7	41.1	47.0	46.6	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.2	47.0	12.2	15.9	43.6	46.7	
Զուկ Fish	1.2	7.1	3.9	12.2	6.8	0.0	1.2	0.0	2.7	0.0	1.5	12.2	85.5	2.3	6.4	8.3 ⁰	
Խաղող Grapes	6.0	229.6	3.3	238.9	11.8	0.0	10.2	0.0	6.4	201.9	8.6	238.9	101.4	4.0	11.0	7.6	
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																	2 867.0

¹ Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.28.
Table 3.28.
հազ.տոննա
thousand tons

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2012թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2012

	Պահուստ-ներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Մենդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով ² Per capita consumption ²		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	355.6	243.1	502.5	1 101.2	428.8	92.2	11.4	23.4	7.6	3.0	534.8	1 101.2	32.9	149.3	409.1	1 098.2
Տարեկան Rye	0.6	0.8	0.4	1.8	1.2	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.5	1.8	66.7	0.4	1.1	3.7
Գարի Barley	54.9	170.1	6.9	231.9	31.3	120.6	13.6	14.4	0.9	0.0	51.1	231.9	96.6	10.9	29.9	99.1
Վարսակ Oats	1.0	3.5	0.4	4.9	0.2	3.2	0.1	0.3	0.0	0.0	1.1	4.9	89.7	0.1	0.2	0.6
Եգիպտացորեն Maize	11.4	19.1	39.5	70.0	41.3	14.0	4.5	0.1	0.0	0.0	10.1	70.0	32.6	14.4	39.4	134.0
Բրինձ Rice	5.7	0.0	10.4	16.1	15.2	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.8	16.1	0.0	5.3	14.5	52.6
Այլ հատիկավորներ Other cereals	3.1	14.4	10.4	27.9	19.5	0.7	1.1	1.3	0.0	0.0	5.3	27.9	58.1	6.8	18.6	61.4
Կարտոֆիլ Potatoes	474.9	647.2	7.8	1 129.9	124.8	235.7	84.3	125.0	1.1	0.0	559.0	1 129.9	99.0	43.5	119.1	89.3
Բանջարեղեն Vegetables	411.6	1054.0	21.0	1 486.6	983.5	19.5	33.0	0.9	13.2	0.0	436.5	1 486.6	99.3	342.4	938.3	289.1
որից՝ լոլիկ of which tomato	119.3	265.2	0.3	384.8	258.6	0.8	7.2	0.0	5.1	0.0	113.1	384.8	101.8	90.0	246.7	44.4
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	60.3	331.7	39.2	431.2	305.5	0.0	29.2	0.0	25.6	0.0	70.9	431.2	96.1	106.4	291.4	201.7
Հատիկաբույսեր Leguminous crops	3.2	5.1	4.0	12.3	8.8	0.0	0.4	0.2	0.0	0.0	2.9	12.3	56.0	3.1	8.4	26.6
Բուսական յուղ Vegetable oil	2.0	2.7	26.9	31.6	28.8	0.0	0.5	0.0	0.0	0.0	2.3	31.6	9.1	10.0	27.5	242.9
Շաքար Sugar	15.2	69.3	6.8	91.3	81.9	0.0	1.4	0.0	1.7	0.0	6.3	91.3	93.1	28.5	78.1	136.7
Չու Eggs	0.4	36.2	0.2	36.8	33.8	0.0	0.9	1.7	0.0	0.0	0.4	36.8	99.5	11.8	32.2	17.1

¹ Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաբանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

² Տվյալները նախնական են:
The data are preliminary.

Աղյուսակ 3.28.-ի շարունակություն
Table 3.28. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով ² Per capita consumption ²		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Կաթ Milk	59.8	618.2	134.8	812.8	673.3	61.8	8.6	0.0	9.0	0.0	60.1	812.8	83.1	234.4	642.3	256.9
Տավարի միս Beef	0.2	47.6	11.3	59.1	57.5	0.0	0.8	0.0	0.6	0.0	0.2	59.1	81.6	20.0	54.8	98.7
Խոզի միս Pork	0.1	9.5	15.5	25.1	24.6	0.0	0.2	0.0	0.2	0.0	0.1	25.1	38.3	8.6	23.5	49.3
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.0	8.5	0.0	8.5	8.4	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	8.5	100.0	2.9	8.0	12.8
Թռչնի միս Poultry	0.2	8.3	35.3	43.8	43.3	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.2	43.8	19.1	15.1	41.3	44.2
Զուկ Fish	1.5	9.3	3.7	14.5	7.2	0.0	1.5	0.0	4.0	0.0	1.8	14.5	103.3	2.5	6.9	7.7
Խաղող Grapes	8.6	241.4	4.0	254.0	16.9	0.0	11.0	0.0	10.2	209.2	6.7	254.0	102.6	5.9	16.1	10.8
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																2 933.4

¹ Առանց «ՀՀ մաքսային օրենսգրքով» թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

² Տվյալները նախնական են:
The data are preliminary.

Պարենային հաշվեկշիռների մեթոդաբանություն

Պարենային հաշվեկշիռների հիմնական նպատակը դիտարկվող երկրում գյուղատնտեսական ապրանքների առաջարկի վերաբերյալ համապարփակ տեղեկատվության ներկայացումն է: Պարենային հաշվեկշիռներ կազմելու անհրաժեշտությունն ակներև դարձավ Երկրորդ աշխարհամարտից հետո, երբ պարենամթերքի արտադրության և մատակարարման ընդհատումներով պայմանավորված՝ բնակչության զգալի մասը սովի էր մատնված: Այսօր, ինչպես և անցյալում, պարենային հաշվեկշիռներն անհրաժեշտ են որոշակի ժամանակահատվածում երկրի պարենային ապահովության ամբողջական նկարագրության համար: Վերջինս հնարավորություն է ընձեռում գնահատել երկրում անբավարար սնուցման հետ կապված ռիսկերը: Պարենային ապահովությունը կարևոր դեր է խաղում նաև տնտեսական աճի համար:

Պարենային հաշվեկշռի հատվածները

Առաջարկ

Առաջարկը ներառում է արտադրության, ներմուծման և հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում առկա պաշարների ցուցանիշները: Հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում և վերջում պաշարների վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվության ստացման առումով առկա են որոշակի տեխնիկական բարդություններ, այդ իսկ պատճառով պարենային հաշվեկշռում այդ ցուցանիշի գնահատման համար կիրառվում են որոշակի մոտեցումներ: Արտադրության և ներմուծման տվյալները հանդիսանում են ՀՀ ԱՎԾ պաշտոնական տվյալներ:

Օգտագործում

Սույն հատվածը ներառում է հետևյալ հիմնական ցուցանիշները՝ սննդամթերքի օգտագործում, անանակներ, սերմացու, արտահանում, կորուստներ, օգտագործման այլ ուղղություններ և պաշարներ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Սննդի օգտագործումը հանդիսանում է պարենային հաշվեկշռի առանցքային ցուցանիշներից մեկը, որը ցույց է տալիս հաշվետու ժամանակաշրջանում բնակչության կողմից սպառված առկա պարենամթերքի քանակը: Այն հաշվարկվում է որպես առաջարկի և պարենամթերքի օգտագործման մյուս բոլոր ուղղությունների տարբերություն:

Սերմացուն հաշվարկվում է ցանքատարածությունների և ցանքի ցուցանիշների հիման վրա:

Կորուստները հաշվարկվում են Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության (FAO) առաջարկած գործակիցներով, որոնք պայմանավորված որոշակի հանգամանքներով կարող են ճշգրտվել:

Ինքնաբավության աստիճան

Հաշվեկշռի արդյունքում ստացված ինքնաբավության աստիճանը հաշվարկվում է Արտադրություն/(Արտադրություն+Ներմուծում-Արտահանում), արտահայտված տոկոսներով, բանաձևով:

Ապրանքախմբերը

Պարենային հաշվեկշռում ընդգրկվող ապրանքախմբերի կազմը (ցանկը) պայմանավորված է Հայաստանում առավել լայն սպառում ունեցող ապրանքատեսակներով: Ըստ այդմ յուրաքանչյուր տարի պարենային հաշվեկշիռ է կազմվում հետևյալ 21 ապրանքախմբերի համար՝ ցորեն, տարեկան, գարի, վարսակ, եգիպտացորեն, բրինձ, այլ հատիկավորներ, կարտոֆիլ, բանջարեղեն, միրգ (բացի խաղողից), հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր, բուսական յուղ, շաքար, ձու, կաթ, տավարի, խոզի, ոչխարի և այծի, թռչնի միս, ձուկ, խաղող: Նշված ապրանքախմբերի գծով պարենային հաշվեկշիռների հաշվարկման ժամանակ օգտագործվում են վերամշակված ապրանքներից տվյալ ապրանքի վերածման գործակիցներ, մասնավորապես.

Ցորենը ներառում է ցորենի, ինչպես նաև ցորենի այլուրի, մակարոնեղենի, էթիլային սպիրտի, թխվածքաբլիթների, հացի և այլ հացամթերքի, օդու տվյալները վերածած ցորենի: Հաշվեկշռի այլ օգտագործում հատվածում արտացոլված է էթիլային սպիրտի տվյալը:

Տարեկանը ներառում է տարեկանի, ինչպես նաև տարեկանի այլուրի, հատիկների, տարեկանի

ձավարի, փաթիլների տվյալները վերածած տարեկանի:

Գարին ներառում է գարու, ինչպես նաև գարու այլուրի, հատիկների, գարեձավարի, փաթիլների, գարու ածիկի, գարեջրի և այլ վերամշակված գարու տվյալները վերածած գարու:

Վարսակը ներառում է վարսակի, ինչպես նաև վարսակի այլուրի, հատիկների, վարսակի ձավարի, փաթիլների և այլ վերամշակված վարսակի տվյալները վերածած վարսակի:

Եգիպտացորենը ներառում է եգիպտացորենի, ինչպես նաև եգիպտացորենի այլուրի, հատիկների, փաթիլների և եգիպտացորենի օսլայի տվյալները վերածած եգիպտացորենի:

Բրինձը ներառում է բրնձի, ինչպես նաև բրնձի այլուրի տվյալները վերածած բրնձի:

Այլ հատիկավորները ներառում են սորգոյի, հնդկացորենի, ինչպես նաև այլ հատիկավորների այլուրի, հատիկների, փաթիլների, սաղմի, օսլայի տվյալները վերածած այլ հատիկավորների:

Կարտոֆիլը ներառում է կարտոֆիլի, ինչպես նաև կարտոֆիլի օսլայի, սառեցված կարտոֆիլի և չիպսի տվյալները պայմանականորեն վերածած կարտոֆիլի:

Բանջարեղենը ներառում է թարմ, ինչպես նաև չորացված և պահածոյացված բանջարեղենի (կաղամբ բոլոր տեսակի, վարունգ, լոլիկ, սեղանի ճակնդեղ, գլուխ սոխ, սխտոր և այլն), տոմատի հյութի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ բանջարեղենի:

Միզրը ներառում է թարմ, ինչպես նաև չորացրած և պահածոյացված մրգի (հնդկավորներ, կորիզավորներ, ընկուզապտուղներ, մերձարևադարձային, ցիտրուսներ և այլն), մրգահյութերի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ մրգի:

Չուն ներառում է կճեպով ձվի, ինչպես նաև ձվի փոշու տվյալները պայմանականորեն վերածած ձվի:

Կաթը ներառում է թարմ կաթի, ինչպես նաև կարագի, կաթի փոշու, մածուկի, թթվասերի, կաթնաշոռի, պանրի, պաղպաղակի և այլ կաթնամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ կաթի:

Տավարի միսը ներառում է սպանդային քաշով տավարի մսի, ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով տավարի մսի:

Խոզի միսը ներառում է սպանդային քաշով խոզի մսի, ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով խոզի մսի:

Ոչխարի և այծի միսը ներառում է սպանդային քաշով ոչխարի և այծի մսի, ինչպես նաև պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով ոչխարի և այծի մսի:

Թռչնի միսը ներառում է սպանդային քաշով թռչնի մսի (հավերի, աքլորների, հնդկահավերի, բադերի, սագերի և այլ ընտանի թռչունների), ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով թռչնի մսի:

Չուկը ներառում է կենդանի ձկան, ինչպես նաև թարմ, սառեցված, չորացված, ծխեսխաշած, ապխտած, պահածոյացված ձկան, խեցգետնակերպերի, կակղամորթների, այլ ձկնամթերքների, ձկան խավիարի տվյալները վերածած ձկան:

Խաղողը ներառում է խաղողի, ինչպես նաև չամիչի տվյալները պայմանականորեն վերածած խաղողի: Հաշվեկշռի այլ օգտագործում հատվածում արտացոլված է գինու արտադրությանն ուղղված խաղողի ծավալը:

Ինչ վերաբերում է *հատիկաբնդեղենային մշակաբույսերի և բուսական յուղի* պարենային հաշվեկշիռներին, ապա դրանք ներառում են, համապատասխանաբար՝ լոբու, ոսպի և այլ լոբագգիների, ինչպես նաև սոյայի, գետնընկույզի, ձիթապտղի, արմավենու, արևածաղկի և այլ ձեթերի վերաբերյալ տվյալները:

Methodology of food balances

The main goal of the food balances is to present comprehensive information on the supply of agricultural commodities in the country. The necessity of food balances became evident after the Second World War when interruptions in the production and supply of food caused hunger for large parts of the population. Today, as in the past, food balances are necessary for the complete description of the food security situation in a country for a certain period of time. This enables an assessment of risks related to inadequate nutrition. Food security plays an important role also for economic growth.

Components of the Food Balances

Supply

The supply includes production, imports and resources available at the beginning of the period. Some technical difficulties arise from incomplete information on the resources available at the beginning and end of the reporting period; therefore certain approaches are applied in the food balances for the estimation of these items. The figures on production and imports are obtained from official data of the RA NSS.

Utilization

This component includes the following main indicators: food consumption, feed, seed, exports, waste, other uses and stocks at the end of the reporting period.

Food consumption is one of the key items of the food balances, which shows the amount of a commodity available for human consumption during the reference period. It is calculated as the difference between the supply and all other means of utilization.

Seed is calculated based on sowing area and number of sowings.

Losses are calculated based on fixed coefficients recommended by FAO, which may be adjusted depending on circumstances.

Self-sufficiency ratio

The self-sufficiency ratio, derived from these balances, is calculated by the following formula: $\text{Production} / (\text{Production} + \text{Imports} - \text{Exports})$. It is presented in percents.

Commodity groups

The list of commodity groups included in the food balances includes the commodities which are most consumed in Armenia. Accordingly, every year the food balances are calculated for the following 21 commodities: wheat, rye, barley, oats, maize, rice, other cereals, potatoes, vegetables, fruits (except grapes), leguminous crops, vegetable oil, sugar, egg, milk, beef, pork, mutton and goat meat, poultry, fish and grapes. For the calculation of the food balances of some commodities, conversion coefficients are used to transform all quantities of derived products into units of primary commodities, in particular for the following categories:

Wheat includes data on wheat, as well as of wheat flour, macaroni, ethyl alcohol, pastry and bread and other bakery goods, vodka transformed into equivalent quantities of wheat. Ethyl alcohol data are reflected in the “other uses” part of balance sheet.

Rye includes data on rye, as well as of rye flour, cereals and flakes, transformed into equivalent quantities of rye. Ethyl alcohol data are reflected in the “other uses” part of balance sheet.

Barley includes data on barley, as well as of barley flour, cereals, flakes, barley malt, beer and other worked barley, transformed into equivalent quantities of barley.

Oats includes data on oats, as well as of oats flour, cereals, flakes and other worked oats transformed into equivalent quantities of oats.

Maize includes data on maize, as well as of maize flour, cereals, flakes, other processed maize and starch of maize, transformed into equivalent quantities of maize.

Rice includes data on rice, as well as of rice flour, transformed into equivalent quantities of rice.

Other cereals includes data on sorghum, buckwheat and other cereals, as well as of flour of these cereals, flakes, processed cereals and starch of other cereals, transformed into equivalent quantities of other cereals.

Potato includes data on potato, as well as of potato starch, frozen potato and chips, transformed into equivalent quantities of potato.

Vegetables includes data on fresh, as well as of dry and canned vegetables (cabbage of all types, cucumber, tomatoes, beet, bulb onion, garlic etc.), as well as tomato juice, transformed into equivalent quantities of vegetables.

Fruit includes data on fresh, as well as of dry and canned fruit (drupaceous, stone-fruit, nuts, subtropical, citrus etc.), fruit juice, transformed into equivalent quantities of fruit.

Eggs includes data on eggs in shells, as well as of egg powder transformed into equivalent quantities of eggs.

Milk includes data on fresh milk, as well as of butter, milk powder, matsun, sour cream, cottage cheese, cheese, ice-cream and other milk products, transformed into equivalent quantities of fresh milk.

Beef includes data on slaughter weight of meat, as well as of sausages, canned meat and other meat products, transformed into equivalent quantities of meat in slaughter weight.

Pork includes data on slaughter weight of meat, as well as of sausages, canned meat and other meat products, transformed into equivalent quantities of pork in slaughter weight.

Mutton and goat meat, includes data on slaughter weight of meat, as well as of canned meat and other meat products transformed into equivalent quantities of mutton and goat in slaughter weight.

Poultry includes data on slaughter weight of meat, as well as of sausages, canned meat and other meat products, transformed into equivalent quantities of poultry in slaughter weight.

Fish includes data on fresh, as well as of frozen, dried, salted, smoked, canned, prepared and preserved fish, crustaceans, mollusks and other fish products, stockfish, caviar, transformed into equivalent quantities of fish.

Grape includes data on grapes, as well as of raisins transformed into equivalent quantities of grapes. Grape volume for wine production is reflected in the “other uses” part of balance sheet.

As regards the food balances for **leguminous crops** and **vegetable oil**, they include data on beans, lentils, other beans and soy, peanut, olives, palm, sunflower seed, other oil, correspondingly.

2013թ. III եռամսյակում նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատ կենդանական ծագման գյուղատնտեսական մթերքի արտադրության ծավալները, բացառությամբ ձվի, աճել են (Աղյուսակ 3.22): Այսպես, 2013թ. III եռամսյակում իրացվել է 26.0 հազ. տոննա կենդանի քաշով միս, ինչը 7.4%-ով ավել է 2012թ. համապատասխան ժամանակաշրջանի ցուցանիշից, կաթի արտադրության ծավալն աճել է 5.5%-ով և կազմել 177.8 հազ. տոննա: Ինչ վերաբերում է ձվի արտադրության ծավալին, ապա այն նվազել է 3.1%-ով և կազմել 153.1 մլն. հատ:

Ըստ բեռնամաքսային հայտարարագրերի և քաղաքացիների կողմից կազմակերպված առևտրի տվյալների 2013թ. III եռամսյակում հանրապետություն ներմուծված ապրանքների 18.9%-ը բաժին է ընկել պարենամթերքին (2012թ. III եռամսյակում՝ 18.8%), իսկ արտահանման ծավալներում՝ 29.2% (2012թ. III եռամսյակում՝ 23.1%) (Աղյուսակ 1.1.): Հաշվետու ժամանակաշրջանում պարենամթերքի արտաքին առևտրաշրջանառության ծավալն ընթացիկ գներով նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատ աճել է 19.2%-ով և կազմել 318.4 մլն. ԱՄՆ դոլար, այդ թվում՝ պարենամթերքի ներմուծումը՝ 205.0 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՄԻՖ գներով) և արտահանումը՝ 113.4 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՖՕԲ գներով):

2013թ. III եռամսյակում նախորդ տարվա համապատասխան ժամանակաշրջանի համեմատ հիմնական պարենային ապրանքատեսակներից թռչնի մսի ներմուծման ծավալը նվազել է 35.3%-ով և կազմել 6.4 հազ. տոննա, տավարի մսինը՝ 29.6%-ով և կազմել 1.3 հազ. տոննա, բանջարեղենինը՝ 25.7%-ով և կազմել 2.3 հազ. տոննա, ցորենինը՝ 24.6%-ով կազմել 139.1 հազ. տոննա, կաթինը՝ 20.1%-ով և կազմել 0.6 հազ. տոննա, բուսական յուղինը՝ 6.1%-ով և կազմել 4.6 հազ. տոննա, բրնձինը՝ 1.7%-ով և կազմել 1.2 հազ. տոննա: Փոխարենն ավելացել են ձվի (349.6 անգամ), ալյուրի (3.5 անգամ), խոզի մսի (59.0%-ով), պանրի (48.5%-ով), շաքարավազի (21.3%-ով), մակարոնեղենի (14.0%-ով), մրգի (7.4%-ով), կարագի (4.3%-ով) ներմուծման ծավալները (Աղյուսակ 3.23.):

2013թ. III եռամսյակում պարենամթերքի արտահանման ծավալներում գերակշռել է միրգ ապրանքախումբը՝ կազմելով 15.8 հազ. տոննա, ինչը 33.6%-ով ավել է 2012թ. համապատասխան ժամանակաշրջանի ցուցանիշից: Միևնույն եռամսյակում արտահանվել է 8.7 հազ. տոննա կոնյակ, ինչը 24.4%-ով գերազանցում է 2012թ.-ի համապատասխան ժամանակաշրջանի ցուցանիշը: Պարենամթերքի արտահանման ծավալներում ավելացել են նաև պանրի (1.6 անգամ), զինու (33.4%-ով) արտահանման ծավալները: Փոխարենը նվազել է հանքային ջրերի (29.0%-ով) արտահանման ծավալը (Աղյուսակ 3.24.):

2012թ. հանրապետության ռոտզելի հողատարածքներում գերխոնավ հողերի մակերեսը միջին վեգետացիոն շրջանում (ըստ ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության ջրային տնտեսության պետական կոմիտեի տվյալների) կազմել է 15.2 հազ. հա, այդ թվում՝ Արարատյան հարթավայրում՝ 14.2 հազ. հա:

In the III quarter of 2013 compared to the same period of the previous year the volume of production of agricultural products of animal origin with the exception of milk production increased (Table 3.22.). So, in the III quarter of 2013 26.0 thousand tons of meat in live weight was sold, which exceeds the same indicator of the corresponding period of 2012 by 7.4%. The volume of milk production increased by 5.5% and made up 177.8 thousand tons. As regards the volume of egg production, it was decreased by 3.1% and made up 153.1 million pieces.

By the customs declarations and the citizens' (shuttle) trade data, 18.9% of goods imported to the republic in the III quarter of 2013 comprised food products (in the III quarter of 2012– 18.8%) and that in export volume comprised 29.2% (in the III quarter of 2012 – 23.1%) (Table 1.1.). In the reporting period the volume of foreign trade turnover of food products at current prices increased by 19.2%, compared to the same period of the previous year, and made up 318.4 million US dollars, including import of food product – 205.0 million US dollars (in CIF prices) and export – 113.4 million US dollars (in FOB prices).

In the III quarter of 2013 compared to the same period of the previous year among the main food products the import of poultry decreased by 35.3 % and made up 6.4 thousand tons, beef–by 29.6% and made up 1.3 thousand tons, vegetable–by 25.7% and made up 2.3 thousand tons, wheat 24.6% and made up 139.1 thousand tons, milk– by 20.1% and made up 0.6 thousand tons, vegetable oil – by 6.1% and made up 4.6 thousand tons, rice – by 1.7% and made up 1.2 thousand tons. Instead of that, the import volume of eggs increased 349.6 times, flour 3.5 times, pork – by 59.0%, cheese – by 48.5%, sugar – by 21.3%, macaroni – by 14.0%, fruit – by 7.4%, butter – by 4.3%, (Table 3.23.).

In the III quarter of 2013 the prevailing food products exported was fruit product and made up 15.8 thousand tons, which exceeds the same indicator of the corresponding period of 2012 by 33.6%. In the same quarter of 2013 8.7 thousand tons of cognac was exported, which exceeds the indicator of the corresponding period of 2012 by 24.4%. The export volume of cheese increased 1.6 times, wine by 33.4%. Instead of that, the export volume of mineral water decreased by 29.0% (Table 3.24.).

In 2012 the area with higher dampness in average vegetative period (according to the data of State Committee for Water Management of the RA Ministry of Territorial Administration) in irrigated lands of republic comprised 15.2 thousand hectare, including 14.2 thousand hectare in Ararat valley.